

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

caput decimum primum. Quibus rationibus Catholica in Poloniae regno
conservata sit religio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

essiam linteum quo illum inuoluerant, cyuent auit. Quo nefario & impio facinore detecto, Iudai illi omnes uisum crumati sunt. Hoc sane miraculum non multum dissimile est ei quod Sanctus Athanasius de Iudæis quibusdam refert, qui quum Iesum Christum in imagine sua rursus uellent crucifigere, ad ictus quos eidem infixerant, sanguinem uidere copiose profluentem. Sed ut ad primum nostrum redeamus miraculum, Re patefacta, & coram Rege, qui Vilna tunc erat in Lithuania, certis testimonijs probata, rex nihilominus diligenter amplius inquiri, & secundum comperta, in reos lege agi iussit. Denuo igitur re coram iudicibus ventilata, atque ita oculis subiecta ut negari non posset, nefaria illa sacrilega unã cum scelestissimis Iudæis feria sexta ante Festum Ascensionis Domini, ut triticibus flamma absumpta fuit, eodemque supplicio sequenti die omnes Iudæi qui in Synagoga fuerant, sunt afflicti Anno 556. Quis uero dubitet hoc miraculo Deum Polonis illis Calicem in Cœnz Dominicæ communionis tanta contentione flagitantibus, ostendere uoluisse, quum corpus extra sepulchrum ab anima, sanguine & diuina natura nequaquam separatim sit, carnem Iesu Christi, quam in sacra communione sumimus, mortuam & ex sanguine non esse sed sancto sanguine, quem bibere desiderant, plenissimam, a se recipi, ut cum manducant carnem, & que bibant ac manducant, quemadmodum intritum ex alueolo Abacuc Prophetæ Daniel sumens in lacu & edebat & bibebar.

IV. Miraculum hoc tam illustre quum postea Nouorum illorum Prædicantium oculis à Catholicis opponeretur, quidam inter eos Cracouic conaciones habere solitus, tantam claritatem non ferens, contratio id obfuscare uoluit miraculo: eoque hominem rusticanum Matthæum nomine, pagum Bithagiensis colonum, exigua pecuniola conductum subornauit, ut mortuum se simularet. Qua ille conditione accepta, in feretrum impositus & ad sepulchrum delatus est, sequente funus uoxe & rato domesticorum grege, cum multo ploratu. Ibi quasi forte forsua adueniens Polychronius (hoc enim nomen historia tribuit) ad templi fores suus sisti iubet, & sermone ad populum de Euangelij quod ipsis annunciaret ueritate habitat: O Deus, inquit, omnipotens, sana obsecro manu tua omnipotente incredulitate in huius populi: & ad corroborationem ueritatis, quam populo huic annuncio, excuscite, quaeso, mortuum hunc, tu qui Lazarium à mortuo resuscitasti. Deinde mortuum uelamans, Matthia, inquit, prodi, surge Matthia. At uerò ille, quod dicitur, mortuo naniã carnabat. Apertæ enim sanuapila, Matthias uere mortuus

est repertus. Tunc uxor lamentari, Dei & hominumque opem implorare, & homicidam prædicantem detestari atque execrari, totam denique rem omnibus enarrare, dolore uocem ueritatis in dicem exprimente. Testis huius retrogradi miraculi fuit Dominicanus quidam Religiosus, qui eodem die in oppidum uenerat, in Russiam inde proficiscens, ut Rescius, Lindanus & Alanus Copus in Dialogis suis testatur. Et sicuti miraculum hoc nouos Euangelicos ualde infamauit, ita aliud quod Anno M. D. LXXIX. Cracouicæ euenit, Catholicam fidem plurimum confirmauit, Quum enim in solenni processione Eucharistia Sacramentum circumferretur, iutoris cuiusdam Arriani uxor è fenestra prospiciens exclamauit: Ecce qualem uersum Papiſta portant & adorant. Vix inde in cubiculum digressum diabolus arripit, tandem post horribiles ululatus, cruciatus & blasphemias, infelicem animam in mariti complexu exhalantem. Huius rei tora ciuitas Cracouicensis, primaria regni urbs, testis est, ut Rescius scribit. En tibi a, daciã & furorem hæreticorum! En Dei iustitiam, iniurias suas etiam hic sæpe uleiscentis! Eo usque uero illorum progressa erat insolentia, ut sacerdotem quendam alio colore accersitum, cogere uoluerint, ut Eucharistia Sacramentum porco fascisci in uoluto, tamquam agro in obscuro loco decumbenti porrigeret: qui tamen animaduersa fraude, mori potius quam tam nefarium facinus admittere uoluit. Hoc quidem in oppido quodam Prusliæ Nitich nomine, accidisse memorant. Multa alia his similia omitto, ab hæreticis, illis in locis ad Catholicam uexandam & opprimendam religionem, non minus, quam quæ dicta sunt, flagitiose perpetrata.

QVIBVS RATIONIBVS CATHOLICA in Polonia regno conseruata sit religio.

CAPVT XI.

ARGVMENTVM

- I. Quorundam Polonia Episcoporum conatus.
- II. Ecclesiastici status in Polonia opulentiã & dignitas.
- III. Memorabile Philippi Augusti Francia regis responsum.
- IV. Palatini Podolia ad Catholicam fidem conuersio.

I. Ea-

I. **F**ATENDVM omnino est, præter veritatem, quæ indiuidua Catholicæ Ecclesiæ est comes, ac propriam ipsius virtutem, Catholicæ religionis in Poloniæ regno conseruationem doctrinæ & sanctitati Episcoporum quorundam deberi: quorum multi animaduertentes, Pastorum in Germania secordia & veterno euenisse, vt tor lupi in ouile irruerint, etiam atque etiam super gregibus fidei suæ commissis vigilandum sibi statuerunt. Inter hos præcipui fuerunt, *Andreas Nesconius Episcopus Plocensis in Litunia, & Valerianus Episcopus Vilnensis: super omnes vero optimus ille & doctissimus Cardinalis Hosius per diu ac pernox quasi pro Ecclesiæ conseruatione excubabat.* Ad subleuandam vero tanti oneris magnitudinem, ministros fideles & industrios sibi accersuerunt, qui in partem curæ pro Dominico grege venirent, Patres nimirum Societatis Iesu, qui paucis annis, insigni fecunditate, vndecim Collegia & Residentias per Regnum illud pericalis maximis inuolutum constituerunt, & magnum diuini verbi præconum, Confessorum & iuuentutis moderatorum numerum in aciem contra hæresin fugandam vndique & profugandam produxerunt, Catholicamque Ecclesiam sanctam rectam pluribus in locis conseruarunt. Auctoque subinde numero ad 1000. capitum censum, duas Prouincias Collegijs & Residentijs multiplicatis effecerunt.

II. Porro ad conseruationem veræ in Polonia fidei non parum momenta iutulerunt Ecclesiasticorum in eo regno, auctoritas & diuitiæ. Vix enim credi potest, quanta ibi Archiepiscoporum, Episcoporum, & aliorum Prælatorum tam quoad confederationes, quam quoad externas opes sit potentia. Atunt Gnesnensem Archiepiscopum quadraginta, Cracouiensem sexaginta, Posnaniensem quadraginta quinque ducatorum millia annua in censu habere, detractis sumptibus domesticis. Qui minimum quindecim ducatorum millia ex redditibus percipiunt. Gnesnensis certe, Leopoliensis, Cracouiensis, Plocensis, Vilnensis, Cuiuuiensis, singuli vltra quadragena ducatorum millia ex censibus annuis habent. Ex quo apparet, quomodo primitiua Ecclesia per paupertatem locupletata, & per vilitatem & humilitatem suam ad tantam dignitatem eleuata sit. Res omnes sua tempora habent & ætates. Et quemadmodum sub primis velat Ecclesiæ conabulis Christianorum templa admodum humilia & inornata, paullatim

vero amplissimis donarijs, & ad maiorem Dei honorem exquisito ornatu fuere instructa: sic Reges ac Principes terræ, postquam Christianæ religioni nomen deissent, nihil honorificentius sibi existimauerunt, quam ad Ecclesiæ pedes coronas suas deponere, & bona atque opes suas eius Præfatis distribuere, vt tanto melius dignitatem suam tueri possint. Hoc quidem plerique omnes Christiani Imperatores, Reges & Principes, fecerunt; in primis vero Poloniæ reges, in qua Ecclesiæ præfulum tanta est dignitas, vt etiam ab aduersarijs & inimicis summo honore afficiantur & demisse obseruentur.

Quo tempore Andegauensis ad Poloniæ capessendum regnum fuit accessit, vidimus in Gallia Palatinos Cracouiensem & Drohicensem Trinitatis, Comitem item Tenchinesem & Palatinum Lublinensem Lutheranos, aliosque diuersarum sectarum Magnates, Archiepiscopos & Episcopos summo venerationis cultu prosequentes, vt nesciam an maiora Catholicis honor ipsis potuerit exhiberi. Absente quidem Rege, aut interregni tempore penes Gnesnensem Archiepiscopum præcipua est potestas, cui Regni proceres non minus obediunt quam ipsi Regi. Singulari vero magnificentia exteriori omnes vtuntur. Qui minimum, centum equitibus, alij ducentis, trecentis, aut etiam quadringentis equitibus comitati incedunt: domi vero præcipuorum regni procerum ministerio vtuntur, immo nobilissima familiae hereditaria eiusmodi officia honori sibi ducunt. Quod si Protestantium aut Calvinistarum exemplo armis & vi Catholicam doctrinam propagare vellent, quantas, Deum immortalem, copias, vel contra omnes tam Regni quam ipsorum dignitati aduersantes & opibus insidiantes, omnes isti Archiepiscopi, Episcopi & Prælati contrahere & producere possent! Calumniantur quidem hanc potentiam Ecclesiasticis in personis Ministelli verborum, sed ita vt sperent eam in Ora sua deriuandam, aut abrogatam fores lupis ingressuris aperituram. Sed Opes istiusmodi & diuitiæ non minimum Ecclesiæ contra hostium assaultus sunt propugnaculum, vti ipsa Germania suo comprobatur experimento.

III. De his memorabile in primis Philippi Gallorum Regis cui Augusti & Conquestoris ex merito fuit cognomen, dictum celebratur. Hunc Imperator Otho IV. cum Rex Angliæ & Comes

Comes Flandriæ coniunctis viribus diu oppugnant, iamque regnum, quemadmodum pellem ante captum vulsum, ut est in proverbio, inter se partiti erant. De quibus tamen omnibus plures & insignes victorias consequutus, restituta pace & tranquillitate, ut Deo pro tot beneficijs gratiam aliquam rependeret, toto regno passim Ecclesias, Monasteria & sacra loca multis proventibus auxit & locupletavit. Id quum ægre admodum ferrent ij qui vitam unumque inter tot pericula & militiæ labores acta, omnibus illis bellis bonam & fidem Regi operam navant, & eius hac deuota liberalitate præmium virtuti & meritis suis debitum inueniri existimabant, cum admonuerunt, rectius atque utilius facturum, si opes ac proventus regni arario inferret, ut eis deinde quando necesse fuerit, ad status sui defensionem uteretur, quam se eandem in homines inuitos & in diem viuentes profunderet. Qui vero Regem alloquebatur, è numero Togatorum erat, ne suscipere fuisset, rex non eos de publicis sed de priuatis utilitatibus sollicitos esse putaret. Tum Rex è vestigio sic respondisse dicitur: Equidem mihi mira vestra mihi videtur oratio, utpote eorum qui domi assiduis delitebant, nec pericula nisi auribus & longinquo sentiant. Nec quantis periculis conatus nostri & actiones quotidie presentur, nec vnde victoria obueniant, scire mihi videmini. Equidem in ocio viuens, tam ab externis quam domesticis hostibus tutus, saepe numero miratus sum tantam Caroli Magni & aliorum meorum prædecessorum in Ecclesiam Catholicam liberalitatem: at postquam pericula non solum ad coronam, verum etiam personam meam propius accesserunt, sic ut & de regno & de vita simul mihi dimicandum certandumque fuerit, miratus sum valde non multo maiori liberalitate ipsos erga eandem vsos. Id enim expertus scio, nec milites, nec equos, nec vlla arma ad victoriam quidquam prodesse, nisi Deus exercituum animum nobis & vires inspiret. Ad diuinam vero imperandam gratiam Ecclesiasticorum, qui velut domestici sunt & Dei familiares, nobis opus est ministro. Quocirca nolite mirari quod huic hominum generi bene facio. Quicquid enim eius à me præstat, id omne Deo & honori ipsius ac seruitio præstat.

Nec minus memorabilis est Francisci Regis veteris Maghi vox: quo audiente, quum omnium sæculi illius vitorum doctissimi, Budæus & Castellanus de bonis Ecclesiæ, deque modis quibus illa acquisita essent, disputare cœpissent, rex interfectus, Equidem, inquit, sic censeo, si tametsi quam aliorum omnium Principum serinia & archina exen-

tiatis, vix ullos antiquiores aut meliores titulos quam & Petri inuenturos: cui ab Imperatoribus, Regibus, Principibus & populis facta denationes ut antiquissimo, ita optimo iure præstantur, quum nostri & illorum titulis plerique vi & armis aut usurpatione maiorum nostrorum sint acquisiti. Ecclesiasticorum quidem in Polonia opes magna ad Christianæ fidei conseruationem attulisse subsidia, historiæ testantur, quas, utpote ad institutum nostrum non ita pertinentes, hoc loco omitto, & ad spiritualia potius me conuerto.

IV. Porro in hoc regno Societas Jesu tam doctrina quam vitæ sanctitate magnam sibi peperit auctoritatem, nec solum apud Regni senatores & proceres, verum etiam apud regem ipsum, qui P. Scarga & concionatore aulico & Confessorio utebatur. Quamuis autem Patrum horam operam multi quotidie ad Catholicam reducti sint Ecclesiam; præter alias tamen in primis memorabilis est Palatini Miezislauensis conuersio, quum vti à testibus oculatis accepi, enarrabo. Palatinus hic quum die quondam sacerdoti Catholico plus pietatis quam doctrina haberet, vellet illudere, hominē, ad prandium inuitarat. Mensa assidentem, Palatino innuente, Prædicans quidam varijs questionibus urgere cepit, iam caput aliquod doctrinæ, iam Papa tyrannidem, iam dissolutam Ecclesiasticorum vitam in medium proponens. Tacet ad omnia bonus ille sacerdos, ac strenue interim appositu resistit. Tandem ad Palatinum conuersus, Quid hic hominis est, quæso? O! inquit, Equid ad prandium non ad disputationem inuitatus sum. ibi risu solui omnes, & boni sacerdotis simplicitatem, vel potius inscitiam (ita enim videbatur) ludibrio habere. Tum ille, Equidem, inquit, iam hoc agam, & prandebis ubi pransi fuero, tum forte homini isti respondebo. Sublati mensis, sacerdos ita inquit: Hodie sacrum in altari peragens, hac vsus sum precatione: Discerne causam meam de gente non sancta. Spero sane hunc ipsum Deum pro sua omnipotentia & misericordia preces meas exauditurum. Facto deinde Crucis signo, Prædicantem ita alloquitur: In nomine Patris & Filij & Spiritus sancti, per Dei, cuius ego indignus seruus & sacerdos sum, auctoritatem & potestatem mando tibi, maligne spiritus, ut obmutescas, nec per os istius hominis loquaris. Quid sit? Vix ille hac verba pronunciauerat, quum ecce Prædicans piscis magis mutus sedet. Tum sacerdos iterum, Iam, inquit, ut homo loquere: & tibi respondebo. Hactenus enim cum maligno illo spiritu, qui per os tuum locutus est, & tam atroces contra Iesum Christi

Christi sponsam iniurias ei omisit, verba commutare religioni mihi duxi. At Prædicans frustra loqui conatus, quum ne gr̃i quidem proferre posset, demisso capite totus pudore perfusus inde se proripuit, omnibus hoc miraculo obstupefactus. Illi tamen eidem, muto quidem, nihilo tamen minus astuto diabolo color non desuit, quo hanc Prædicantis infamiam palliaret, ut magica artis factum esse dicitur. à qua tamen suspicione Gorscium (id enim nomen erat sacerdotis) visa simplicitas atque innocentia facile vindicabat. Palatinus vero miraculo hoc obstupefactus, in se radiens, errore, in quo eductus fuerat, abiurato, unã cum familia sua ad Catholicam Ecclesiam est reversus. Et in ea constanter perseveravit: quem Pibracus nostram ob singularem eruditionem & eloquentiam quam armorum usum & rei bellicæ peritiam maiorem in modum laudare est solitus. Idem hæretico cuidam presbytero euenisse Georgius Turonensis testatur, qui cum Catholico in eadem mensa cibum capieas, eumque irrides, mirabiliter eidem fuit conuersus. Ecce tibi veræ Ecclesiæ & legitimæ vocationis sigilla, quæ in notha illa & spuria Ecclesia frustra queras. At præstigias esse & magicas artes dicitis. Idem Iudæi de Salvatore nostro dæmonia eijciete & mortuos resuscitante dixerunt. Eadem arte S. Petrus maligno spiritui, qui Simonem illum magum in aëre ferebat, vires ademit. Et quondam, quæso, miraculum in S. scriptura similia Iudæorum conuitia, & calumnias effugere potuit? Sed ite vos, si placeat, & magicas artes in subsidium accersite. Agite, vestro Matre vnum nobis producite miraculum, quo sacerdotibus nostris vocationem vestrã legitimam esse negantibus, os ocludatis. Quid cessatis (quin extrema potius tentatis (qui tot facinoralia tentatis) quam vt hanc calumniam, vt vos dicitis, inultam sinatis. Ite vos Prædicantes, & digitos vestros in os dæmoniacorum inserite, vt sacerdotes nostri faciunt. Periculum facite, an illatos eos sitis rursus extracturi, Equidem cum Erasmo potius crediderim, si vestras omnes vires conferatis, ne claudicantem quidem equum vos sanare posse. Sed ad institutum redeo, à quo Palatini huius ad Catholicam fidem conuersi historia nos paululum abduxit.

HÆRETICI IN POLONIA OMNIS dignitatis exsortes. Ibidem varia sectarum inueniuntur genera. Iacobus Palæologus Dominicanus hæreses damnatur & punitur.

CAPUT XII.

ARGUMENTUM.

- I. In Polonia hæretici, regni Senatores esse non possunt.
- II. Carinabius Hofius Catholicum cum hæretice colloquia frustra impedire conatur.
- III. Diaboli miraculum, in Ansterimarij cuiusdam corpus ingressi.
- IV. De Andrea Duditbio Episcopo Quinqueeclesiensi.
- V. De Iacobo Paleologo, eiusque vita & morte.
- VI. De Lutheranis, Anabaptistis, Calixtinis. & alijs hæreticis qui in Polonia stabantur.

LEx omnibus sectis quæ in Polonia & Sarmaticis vigent regionibus, Trinitariorum præcipua fere est, quæ unã cum Græcanica non Poloniam tantum vtramque, sed Lithuaniam etiam, Russiam & Volhiniam occupauit. Horum Metropolitanum pluribus locis Patriarcham Constantinopolitanum agnoscunt: interim à Senatoria dignitate exclusi. Econtrario omnes Catholici in Polonia Episcopi, regni sunt Senatores. Trinitarii quidem quantum ad pertinaciam, ceteris omnibus hæreticis sunt similes: quoad articulos vero doctrinæ valde sunt varij & pugnantes. (a) Sanctam tamen Sedem non tanto odio prosequuntur. Demetrius Munyadius, homo non vulgari doctrinæ præditus (qua vtinam recte usus esset!) vnus ex præcipuis fuit Trinitariorum aresignans. Hic Claudiopolim ad populum declamans, multis execrabilibus contra SS. Trinitatem effusis blasphemijs, apoplexia correptus, in ipso vestigio animam exhalauit. Sed non cura ipso hæresis, quæ in successores multo nequiores transfusa est. Prodicunt tum tabulæ quædam & picturæ, quibus boni illi homines operis, quod Deus scilicet, per ipsos effecerit, magnitudinem adumbrare voluerunt. Picta in Tabula videretur S. Petri, quæ Romæ est, Ecclesia: quam Lutherus & affectu altè eleuatis